

aldeles overvejende Flertal af Præsterne, næsten den samlede Præstestand, stod i direkte Modstrid med den augsburgske Konfession. Det var for et Aarhundrede siden, da Rationalismen var den herskende. Der var ikke noget Præsteløfte, men en Præsteed, der var endnu skarpere; men alligevel havde vi en rationalistisk Præstestand. Den ærede Minister antydede i sit Svar, at der var visse Ting, hvorfra der dog ikke kunde afviges, f. Eks. Troen paa Kristi Guddommelighed. Men det er sikkert, at for et Aarhundrede siden var der meget faa Præster, trods Præsteeden, der troede paa Kristi Guddommelighed, de allerfleste ansaa Kristendommens Stifter for et Menneske, et udmærket Menneske, det bedste af alle Mennesker, den store Lærer, Oplyser og Vejleder, men ikke for en Gud. Efter denne Opfattelse af disse Løfter ville Folk ikke i høj Grad føle sig afskrækkede fra at aflægge dette Løfte, særlig efter Kultusministerens Fortolkning deraf. Men alligevel mener jeg, vi skulde have saa lidt som muligt af den Slags Løfter. Disse Løfter ere noget, man skulde bort fra, man skulde komme til et saa rent og klart Standpunkt som muligt, man skulde ikke kræve Erklæringer, som Folk kunde trykke sig ved, og som de dog alligevel aflægge. Dette kunde føre til Hykleri og Usandhed, og derfor skal man simpelt hen slet ikke kræve noget Løfte, saaledes som den højtærede Kultusminister som Folketingsmand i Fjor heller ikke gjorde, eller dog kun kræve et Løfte af rent borgerlig Art. Maa jeg maaske i denne Sammenhæng sige, at den Forargelse, der giver sig Udtryk fra forskellige Sider — denne Forargelse er navnlig udtrykt af det ærede Medlem for Vinderup (Svendsen) — ved Tanken om, at bestemte Modstandere af det, de anse for rettroende Kristendom, skulde komme ind i Menighedsraadene, ikke forekommer mig at være meget værd. For det første kan det efter vedkommendes egen og manges Mening være en meget god Kristen, som det ærede Medlem for Vinderup og hans Meningsfæller ikke ville anerkende. Men dernæst maa vi huske paa, at naar vi lovgive om Folkekirken, maa vi stadig have i Erindring, efter min Mening, at alle Medlemmer af Folkekirken, alle, der staa paa Folketællingslisterne som saadanne, have bestemt Ret til at faa Indflydelse paa Kirkens Anliggender, en Ret, som vi, som borgerlige Lovgivere, paa ingen Maade have Ret til at frakende dem, saa længe de blive staaende i Folkekirken. Men jeg

vil gaa videre og sige, at man ikke maa være blind for, at udprægede Fritænkere — lad mig tage det Eksempel — have en udpræget Interesse, saa længe vi have en Folkekirke, i at gøre deres Indflydelse paa denne Folkekirke gældende. Man maa huske paa, at saa længe vi ikke have en fuldstændig Adskillelse af Stat og Kirke, er der en hel Række Punkter paa det borgerlige Omraade, hvor Kirken gør sin Indflydelse gældende. Vi have blandt andet her i Landet tvungen konfessionel Undervisning i Folkeskolen, og dette Punkt bør ærede Medlemmer ikke tabe af Sigte. Der tales om Religionsfrihed, men et Faktum er det dog, at vi have tvungen konfessionel Undervisning i Skolen. Saa længe vi have den, saa længe erklærede Fritænkere ere nødte til at lade deres Børn gennemgaa den tvungne konfessionelle Undervisning i Folkeskolen, saa længe kunne disse Fritænkere have en udpræget Interesse i at have Indflydelse paa hele den kirkelige Opfattelse, thi den gør sig ogsaa gældende i Folkeskolen. Dertil kommer jo, at de udprægede Fritænkere ogsaa have en rent økonomisk Interesse i, hvorledes Folkekirken ordnes og styres. Man kan ganske vist sige, at Fritænkernes kunne træde ud af Folkekirken, men man slipper ikke for den økonomiske Byrde, der hører sammen med det at være Medlem af Folkekirken, man skal betale de samme Penge, blot i et andet Øjemed.

Saa længe altsaa disse Forhold bestaa, saa længe Staten opretholder og støtter Kirken, saa længe vi have tvungen konfessionel Undervisning, saa længe det kirkelige og religiøse blander sig i en hel Række borgerlige Forhold, maa selv udprægede Fritænkere have Ret til at tale med om, hvorledes Folkekirken skal ordnes, baade økonomisk og ogsaa, hvorledes dens Opfattelse skal være kulturelt. Det kan man slet ikke afvise. Man kan stille sig paa det frikirkelige Standpunkt, men der er en mærkværdig Uklarhed. Det ærede Medlem for Vinderup og mange andre tale om, at det kirkelige og det borgerlige skulde skilles. Ja vist, det er vort Program, det er udmærket, men saa skal det være en fuldstændig Adskillelse, saa skal man ikke tage Penge af Folk, der ikke ere

Rettelse.

Sp. 1023, L. 24 f. o.: „Folkehus“, læs: „Kirkehus“.